

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan ve yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN
978-605-?????-?-?

BS082820-02

YAYIN
KOORDİNATÖRLERİ

ALİ ÖZCAN
VEYSEL GÜL

İLETİŞİM

DİZGİ

Av Yayınları Dizgi Birimi

GRAFİK TASARIM

İBRAHİM KOÇ

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler;

Yeni bilgiler öğrendiğiniz, merakınızı geliştirdiğiniz ve kendinizi keşettiğiniz bu güzel eğitim yolculuğunda biz de yanınızda olmak istedik. Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi sadece bilgi öğrenmeniz için değil, aynı zamanda iyi bir insan olma yolunda size rehberlik etmek için vardır. Her bölümde konular sade bir dille anlatılmış, anlamınızı kolaylaştıracak örnekler ve görsellerle desteklenmiştir. Etkinlikler sayesinde bilgilerinizi pekiştirirken hayata dair güzel alışkanlıklar kazanmanız da hedeflenmiştir.

Kitabımızdaki;

- **Konu Anlatım** kısmı turkuaz renkli bölümdür. Konu anlatımları temel kavramları öğrenmenize ve konunun temellerini sağlamlaştırmanıza yardımcı olur. Bu bölümlerle konulara giriş yapacak, sağlam bir bilgi zemini oluşturacaksınız.
- **Öğrenme Testi** kısmı mavi renkli bölümdür. Seviyenize göre hazırlanan sorular bilgilerinizi pekiştirmenizi ve farklı soru tipleriyle karşılaşmanızı sağlar. Sonundaki açık uçlu ve kısa cevaplı sorular kısmı sizi hem düşünmeye hem de yorumlamaya teşvik eder.
- **Tekrar Görelim** kısmı sarı renkli bölümdür. Üniteye dair öğrendiğiniz bilgileri hazırlanan sınıf ortamında hızlıca gözden geçirebilecek, hafızanızda tazeleyebileceksiniz.
- **Bilmem Gereken Kavramlar** kısmı turuncu renkli bölümdür. Üniteye dair önemli bilgileri sade ve anlaşılır bir şekilde bulacak, aklınızda tutmanız gerekenlere odaklanacaksınız.
- **Bulmaca** kısmı mavi renkli bölümdür. Bu bölümü eğlenceyle tekrar yapmanız için hazırladık.
- **Yazılıya Hazırlık** kısmı pembe renkli bölümdür. Hazırlanan senaryolar ile sınavlarda karşınıza çıkabilecek sorularla pratik yapacak, kendinizi test edebileceksiniz.
- **Ünite Değerlendirme Testi** kısmı mor renkli bölümdür. Bu hazırlanan sorularla tüm konuları toparlayacak ve ne kadar yol kat ettiğinizi görebileceksiniz.

Bu kitapta her sayfa sizin için özenle hazırlanmış bir keşif alanı... Öğrenme heyecanınızı hiç kaybetmeden kalbinizle düşünmeyi ve öğrendiklerinizi davranışlarınıza yansıtmayı unutmayın. Bu kitabın yazarları olarak bu süreçte her türlü desteğini esirgemeyen kıymetli ailelerimize ve sevdiklerimize, kitabımızdaki sure ve duaları seslendiren Alaaddin Kaya ve Enes Gül'e, arka planda emeği geçen herkese gönülden teşekkür ederiz.

ALİ ÖZCAN - VEYSEL GÜL
AV YAYINLARI YAYIN KOORDİNATÖRLERİ

BASKI VE CİLT :

AV AKILLI VERSİYON YAYINLARI

Ostim, 1207 Sk ostim No:3 c-d, 06374 Ostim Osb/Yenimahalle/Ankara

İletişim : 0 (850) 302 20 90 - 0 (549) 814 44 13

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül; ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım.
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım,
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın,
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı,
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı,
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak, toprağı sıksan şüheda.
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden ilâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar, ki şehadetleri dinin temeli,
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecdile bin secde eder, varsa taşım,
Her cerihamdan, ilâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruhumücerret gibi yerden naaşım,
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal.
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

MEHMET ÂKİF ERSOY

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakrüzaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

AV YAYINLARI

1. ÜNİTE: KADER VE KAZA İNANCI

Öğrenme Çıktıları.....	5
Kader ve Kaza İnanç.....	6
Evrendeki Yasalar	10
İnsanın İradesi ve Kader.....	14
Kaderle İlgili Kavramlar (Emek – Rızık, Ömür – Ecel).....	18
Kaderle İlgili Kavramlar (Başarı- Başarısızlık, Hastalık- Sağlık)	22
Kaderle İlgili Kavramlar (Tevekkül – Kaderle İlgili Yanlış Kavramlar).....	26
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (a.s.)	30
Bir Ayet Tanıyorum: Ayetel Kürsi ve Anlamı.....	34
Tekrar Görelim	38
Bilmem Gereken Kavramlar.....	39
Bulmaca	40
Yazılıya Hazırlık (1.1)	41
Ünite Deneme Testi	43

2. ÜNİTE: ZEKÂT VE SADAKA

Öğrenme Çıktıları.....	51
İslam'ın Paylaşma ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem.....	52
Zekât ve Sadaka İbadeti	56
Sadaka İbadeti.....	60
Zekât ve Sadakanın Bireysel ve Toplumsal Faydaları.....	64
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Şuayb (a.s.)	68
Bir Sure Tanıyorum: Maûn Suresi ve Anlamı.....	72
Tekrar Görelim	76
Bilmem Gereken Kavramlar	77
Bulmaca	78
Yazılıya Hazırlık (1.2)	79
Ünite Deneme Testi	81

3. ÜNİTE: DİN VE HAYAT

Öğrenme Çıktıları.....	89
Din, Birey ve Toplum.....	90
Dinin Temel Gayesi (Canın Korunması).....	94
Dinin Temel Gayesi (Aklın Korunması)	98
Dinin Temel Gayesi (Malın Korunması)	102
Dinin Temel Gayesi (Neslin Korunması)	106
Dinin Temel Gayesi (Dinin Korunması).....	110
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yusuf (a.s.).....	114
Bir Sure Tanıyorum: Asr Suresi ve Anlamı.....	118
Tekrar Görelim	122
Bilmem Gereken Kavramlar.....	123
Bulmaca	124
Yazılıya Hazırlık (1.2)	125
Ünite Değerlendirme Testi	127

4. ÜNİTE: HZ. MUHAMMED'İN ÖRNEKLİĞİ

Öğrenme Çıktıları.....	135
Hiz. Muhammed'in (sav) Doğruluğu ve Güvenilir Kişiliği.....	136
Hiz. Muhammed'in (sav) Merhametli ve Affedici Oluşu	140
Hiz. Muhammed'in (sav) İstişareye Önem Vermesi	144
Hiz. Muhammed'in (sav) Davasındaki Cesaret ve Kararlılığı	148
Hiz. Muhammed'in (sav) Hakkı Gözetmedeki Hassasiyeti.....	152
Hiz. Muhammed'in (sav) İnsanlara Değer Vermesi	156
Bir Sure Tanıyorum: Kureyş Suresi ve Anlamı.....	160
Tekrar Görelim	164
Bilmem Gereken Kavramlar.....	165
Bulmaca	166
Yazılıya Hazırlık (2.1).....	167
Ünite Değerlendirme Testi	169

5. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM VE ÖZELLİKLERİ

Öğrenme Çıktıları.....	177
İslam Dininin Temel Kaynakları	178
Kur'an-ı Kerim'in Ana Konuları (İnanç)	182
Kur'an-ı Kerim'in Ana Konuları (İbadet)	186
Kur'an-ı Kerim'in Ana Konuları (Ahlak)	190
Kur'an-ı Kerim'in Ana Konuları (Sosyal Hayat, Kıssa)	194
Kur'an-ı Kerim'in Temel Özellikleri – I	198
Kur'an-ı Kerim'in Temel Özellikleri – II.....	202
Kur'an-ı Kerim'in Temel Özellikleri – III.....	206
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Nuh (a.s.)	210
Tekrar Görelim	214
Bilmem Gereken Kavramlar.....	215
Bulmaca	216
Yazılıya Hazırlık (2.2)	217
Ünite Değerlendirme Testi	219

CEVAP ANAHTARI 235

1. ÜNİTE

KADER İNANCI

Öğrenme Çıktıları

8.1.1. Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle açıklar.

8.1.2. İnsanın ilmi, iradesi, sorumluluğu ile kader arasında ilişki kurar.

8.1.3. Kaza ve kader ile ilgili kavramları analiz eder.

8.1.4. Toplumda kader ve kaza ile ilgili yaygın olan yanlış anlayışları sorgular.

8.1.5. Hz. Musa'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır.

8.1.6. Ayet el-Kürsi'yi okur, anlamını söyler.

Kazanım: 8.1.1 Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle açıklar.

Kaza ve Kader

Kader: Bir şeye gücü yetmek, biçimlendirmek, planlamak, kıymet bilmek, mukayese etmek, ölçü ile yapmak, miktar gibi anlamlara gelir. Terim olarak ise Allah'ın (cc) sonsuz ilmi ve kudretiyle evrende olmuş ve olacak her şeyi bilmesi, belli bir ölçü, düzen ve uyum içerisinde programlaması, takdir etmesidir.

Kader

Gücü yetmek

Planlamak

Kıymet
bilmek

Mukayese
etmek

Ölçü ile
yapmak

*gibi anlamlar da
taşımaktadır.*

Kader, Allah'ın ilim ve irade sıfatlarıyla doğrudan ilişkilidir.

Kaza: Hükmetmek, emretmek, yaratmak, vuku bulmak ve gerçekleştirmek anlamlarına gelir. Ezelde bilinen ve takdir edilen şeylerin yeri ve zamanı geldiğinde meydana gelmesi, Allah (cc) tarafından yaratılmasıdır.

Kaza

Yaratmak

Emretmek

Hükmetmek

Gerçekleştirmek

Vuku bulmak

*gibi anlamlar da
taşımaktadır.*

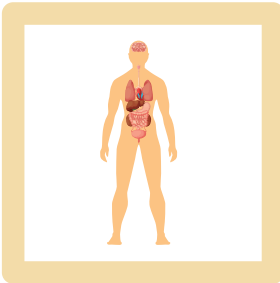
Kaza, Allah'ın kudret ve tekvin sıfatlarıyla doğrudan ilişkilidir.

Bilgin olsun

- Kader kavramı Kur'an'da "ölçü, biçim, düzen, denge, yasa" gibi anlamlarda kullanılmaktadır. "Her şeyin hazineleri sadece bizim katımızdadır ve biz onları oradan indirdiğimizi belirli bir ölçüye göre indiririz." (Hicr Suresi / 21. Ayet)
- Allah'ın her şeyi bir ölçüye göre yaratması kader kavramıyla ilgilidir.
- Şu anda gerçekleşen olaylar ve geçmişte yaşanan durumlar (-di'li geçmiş zaman) kaza kavramına işaret etmektedir.
- Gelecekte gerçekleşmesi planlanan olaylar (-ecek, -acak gelecek zaman) kader kavramına işaret etmektedir.

Allah, her şeyi bir ölçüye göre yaratmıştır

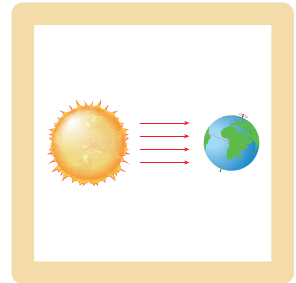
İnsan vücudunun
işlevsel olan bir çok
organdan oluşması

Yer çekimi
kuvvetinin var
olması

Tonlarca kiloluk
gemilerin denizde
yüzmesi

Dünya'nın Güneş'e
olan uzaklığı

Allah'ın her şeyi belirli bir düzenle ve amaca göre yarattığının örnekleri her insanın anlayacağı derecede açıktır. Evrende tesadüfe yer yoktur. Hiçbir varlık tesadüfen var olmadığı gibi her birinin bir varoluş sebebi ve bu işleyişte bir görevi vardır. Kur'an bize bu konuda: "**Biz göğü, yeri ve ikisi arasındakileri boş yere yaratmadık. Bu (yaratılanların boş yere yaratıldığı iddiası) inkâr edenlerin zannıdır...**" (Sad Suresi /27. Ayet) buyurmaktadır.

Kader ve Kaza İnancı

1.

Allah'ın evrende her şeyi belli bir ölçü ve denge içinde yaratmasına örnek verebilir misiniz?

Pelin Öğretmenin bu sorusuna aşağıdaki öğrencilerden hangisi uygun olmayan bir örnek vermiştir?

- A) **İbrahim:** Gece ve gündüzün birbirini takip etmesi
- B) **Hazel:** Vücudumuzdaki organların belli bir simetri ile yaratılması
- C) **Zeynep:** Bitkilerin karbondioksit kullanarak oksijeni ortaya çıkarması
- D) **Mete:** Sera gazlarının atmosferde ısıyı hapsederek gezegeni ısıtması

2.

KADER		KAZA	
Ölçü	Biçim	Emir	Hüküm
Plan	 I	Yaratmak	 II

Osman, kader ve kazaya ilişkin kavramları öğrenmiş ve bunları sınıflandırmak istemiştir.

Buna göre Osman'ın anlamları doğru bir şekilde yerleştirmiş olması için boşluklara sırasıyla ne yazması gerekir?

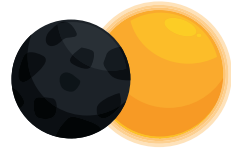
	I	II
A)	Ahenk	Program
B)	Düzen	Gücü yetmek
C)	Miktar	Gerçekleştirme
D)	Bitirmek	Vuku bulmak

3.

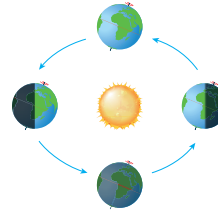
I. 23 Şubat 2025'te bir bebek doğdu.

II. 29 Mart'ta kısmi Güneş tutulması bekleniyor.

III. Dünya hem kendi ekseninde hem de Güneş'in etrafında döner.

IV. Trafik kurallarına uyulmadığında kazaların olması.

Verilen görsel ve bilgilerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. görselde yer alan bilgi kazaya bir örnektir.
- B) II. görsel henüz gerçekleşmeyen bir durumu ifade ettiği için kader örneğidir.
- C) III. görsel Allah'ın evrene koyduğu düzenin bir örneğidir.
- D) IV. görselde ifade edilen kazaların gerçekleşmesi kaddedir.

4.

Kaza; kaderin yeri ve zamanı geldiğinde gerçekleşmesini, yaratılmasını ifade eder. Bu bakımdan kader; planı, programı ve henüz gerçekleşmemiş olan durumları ifade ederken kaza olmuş bitmiş durumları ifade etmektedir.

Buna göre aşağıdaki örneklerden hangisi kader kapsamında değerlendirilir?

- A) Feyza Hanım'ın yaz tatilinde İspanya'ya gidecek olması
- B) Şule'nin ocağa koyduğu suyun kısa sürede kaynamaya başlaması
- C) Fren bakımı yapılmayan tırın kazaya karışması
- D) Derslerine düzenli bir şekilde çalışan Eylül'ün din kültürü sınavından yüksek not alması

5.

Dilan Öğretmen öğrencilerine kaza ve kader konusunu anlatmış ardından neler öğrendiklerini sormuştur.

Öğrencilerin bazıları ise şu cevapları vermiştir:

Nisa: Evrendeki her şey Allah'ın iradesi ve kudretiyle gerçekleşmiştir.

Ömer: Kaza ve kadere inanmak imanın altı şartı arasında yer almaktadır.

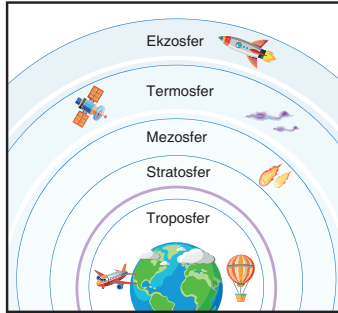
Şifa: Kader Allah'ın her şeyi önceden belirlemesini ifade ettiğinden insanın çabasının bir anlamı yoktur.

Buna göre hangi öğrenci ya da öğrencilerin verdiği cevaplar doğrudur?

- A) Yalnız Nisa
B) Nisa ve Ömer
C) Ömer ve Şifa
D) Yalnız Şifa

6.

Dünyamızı çevreleyen atmosfer altı katmandan oluşmakta ve her katmanın da önemli görevleri bulunmaktadır. Örneğin orta anlamı taşıyan mezosfer tüm gazların karıştığı katman olup yeryüzünü uzaydan gelen meteorlardan korumaktadır. Yeryüzüne en yakın tabaka olan troposfer ise yeryüzünden yükselen su buharının yoğunlaşarak geri dönmelerini sağlamaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu metinden çıkarılabilecek bir sonuç değildir?

- A) Evrende rastgelelik değil, bir uyum hâkimdir.
B) İnsanoğlu evrendeki düzene günbegün zarar vermektedir.
C) Yaratılan her şey belli bir amaca ve düzene göre devam etmektedir.
D) Yapılan bilimsel araştırmalar Allah'ın yarattığı düzenin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

7.

- “O, öğüt almak isteyen ve çok şükredici olmayı dileyen kimseler için geceyi ve gündüzü birbiri ardınca getirendir.”
(Furkan suresi / 62. Ayet)
- “Yeryüzüne bakmazlar mı, orada her türden nice güzel ve yararlı bitkiler bitirdik.”
(Şuara suresi / 7. Ayet)
- “Her milletin belli bir eceli vardır. Onların eceli geldi mi ne bir an geri kalabilirler ne de öne geçebilirler.”
(A'raf suresi / 34. Ayet)

Bu ayetlerden çıkarılabilecek ortak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Allah evrendeki düzene müdahale etmemektedir.
B) Allah evreni kısa bir süre içerisinde yaratmıştır.
C) Allah her şeyi bir ölçüye ve düzene göre yaratmıştır.
D) Kader ve kaza İslam dininin en temel inançları arasında yer almaktadır.

8.

Kader: Ezeli zamandan ebediyete kadar olmuş ve olacak olan şeylerin zamanını, yerini ve nasıl olacağını Allah'ın önceden bilmesidir.

Kaza: Allah'ın ezelde irade ve takdir ettiği her şeyin yeri ve zamanı gelince meydana çıkmasıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kader ve kaza kavramı hakkında söylenemez?

- A) Kader bir işin planlanması, kaza ise bu planın gerçekleşmesidir.
B) Önce kaza, sonra kader meydana gelir.
C) Kader ve kazaya iman etmek İslam dininin inanç esaslarındandır.
D) Kader kavramı Allah'ın ilim sıfatı ile ilgilidir.

9.

“Rahmân, Kur'an'ı öğretti. İnsanı yarattı. Ona beyanı (düşünüp ifade etmeyi) öğretti. Güneş ve ay bir hesaba göre hareket etmektedir. Otlar ve ağaçlar (Allah'a) boyun eğler. Göğü yükseltti ve ölçüyü koydu. Ölçüde haddi aşmayın. Tartıyı adaletle yapın, teraziyi eksik tutmayın.”

(Rahman suresi / 1-9.ayetler)

Ayete göre aşağıdakilerin hangisinde “Dengeyi bozmayın” uyarısının dikkate alındığı söylenebilir?

- A) Fabrika bacalarına filtre takılması
B) Tarım alanlarında kimyasal ilaçların kullanılması
C) Plastik ürünlerin çöpe atılması
D) Kâğıt üretimi için ağaçların kesilmesi

Kader ve Kaza İnancı

10.

Evrendeki her şey Allah'ın koymuş olduğu düzen ve ölçü içerisinde devam etmektedir.

Aşağıdaki örneklerden hangisi bu düşünceyi destekler nitelikte **değildir**?

- A) Gece ve gündüzün birbirini takip etmesi
- B) Bitkilerdeki üremeyi sağlayan tozların rüzgâr yoluyla taşınması
- C) Suyun kaldırma kuvveti sayesinde gemilerin denizlerde yol alması
- D) Üretimin artması ile birlikte fabrika atıklarının denize ulaştırılması

11. Sümeyye Din Kültürü dersi proje ödevini aşağıdaki örneklerden yararlanarak yapmak istemiştir.

Kader: Su 100 derecede kaynar.

Kaza: 100 dereceye ulaşan suyun kaynaması.

Buna göre Sümeyye'nin yazdığı örneklerden hangisi kaza kavramına örnek olarak verilebilir?

- A) Geçen hafta mahallede çocuklar arasında kavga çıktı.
- B) Yarın akşam halı sahada futbol oynayacağız.
- C) LGS sonuçları haftaya açıklanacak.
- D) Türkçe sınav soruları bence kolay olacak.

12. Aşağıdaki ayetlerden hangisi evrendeki hiçbir şeyin gereksiz ve amaçsız yaratılmadığına örnek teşkil etmektedir?

- A) "Allah dileseydi ortak koşmazlardı. Biz seni onların başına bir bekçi yapmadık. Sen onlardan sorumlu da değilsin."

(En'am suresi / 107. Ayet)

- B) "Allah, diriye ölüden çıkarır, ölüyü de diriden çıkarır. Ölümünden sonra yeryüzünü diriltir. Siz de (mezarlarınızdan) işte böyle çıkarılacaksınız."

(Rûm suresi /19. Ayet)

- C) "Gerçekten biz, her şeyi bir ölçü ve dengede yarattık."

(Kamer suresi / 49. Ayet)

- D) "Sizden önce(ki milletlerin başından) nice olaylar gelip geçmiştir. Yeryüzünde gezin dolaşın da yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu bir görün."

(Âl-i İmrân suresi / 137. Ayet)

AÇIK UÇLU VE KISA CEVAPLI SORULAR

SORU - 1

Kader ve kaza inancı nedir, ikişer örnek vererek açıklayınız.

.....

.....

.....

SORU - 2

Allah'ın kader ve kaza ile ilgili sıfatları nelerdir, bu sıfatların anlamlarını yazınız.

.....

.....

.....

SORU - 3

Allah'ın her şeyi belli bir plan ve uyuma göre yaratmasına üç örnek veriniz.

.....

.....

.....

SORU - 4

Evrendeki her şey hayatını Allah'ın koymuş olduğu düzen ve ölçü içerisinde devam ettirmektedir.

Bu cümleye uygun bir ayet yazınız?

.....

.....

.....

Kader ve Evrendeki yasalar

Allah, evrendeki düzen ve işleyişi birtakım yasalara bağlamıştır. Allah'ın koyduğu bu yasalar "Adetullah" ya da "Sünnetullah" olarak da adlandırılır.

Fiziksel Yasalar:

- Fiziksel yasalar; maddenin oluşumu, yapısı, hareketi, değişimi ve maddeler arası ilişkiler ile ilgili yasalardır.
- Bu yasalar deney, gözlem ve araştırmalar sonucu ortaya konulmuştur.
- Fiziksel yasalar evrenseldir. Her zaman ve her yerde aynı sonucu verir.
- Fiziksel yasaların sonucunda günümüzde kullandığımız bir çok teknolojik ürün geliştirilmiş olup insanlığa fayda sağlamaktadır.

Örnekler:

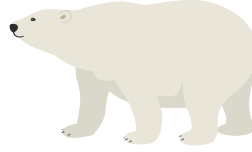
- Yer çekimi
- Gece gündüzün oluşumu,
- Yağmurun yağması,
- Rüzgârların oluşması,
- Suyun kaldırma kuvveti.
- "Güneş ve Ay bir hesaba göre hareket etmektedir." (Rahman Suresi / 5. Ayet)

- "Denizde akıp giden dağlar gibi yapılmış olan gemiler onundur..." (Rahman Suresi / 24. Ayet)

- "O, geceyi gündüzü, Güneş'i Ay'ı yaratandır. Her biri bir yörüngede yüzmektedir." (Enbiya suresi / 33. Ayet)

Biyolojik Yasalar:

- Biyolojik yasalar; canlıların oluşumu, gelişimi, üremesi ve canlılık özellikleriyle ilgili yasalardır.
- Her şeyi bir sebebe bağlayan Allah; bitki, insan ve hayvanların oluşumunu biyolojik yasalara bağlı kılmıştır.
- Biyolojik yasalar, fiziksel yasalar gibi evrenseldir; deney, gözlem ve araştırmalar sonucu ortaya konulmuştur.

Örnekler:

- DNA ve RNA yapısı,
- Dolaşım Sistemi,
- Sindirim sistemi,
- Balıkların solungaçları...
- "Allah sizi topraktan, sonra nutfeden yarattı. Sonra da sizi birbirinize eş kıldı. O'nun bilgisi olmadan hiçbir dişi ne gebe kalır ne doğurur..." (Fatır Suresi/11. Ayet)
- "O Rabbin ki seni yarattı seni insan olarak şekillendirdi ve seni dengeledi." (İnfitar suresi / 7. Ayet)

Toplumsal Yasalar:

- Toplumsal yasalar; toplumsal oluşum, gelişim, değişim ve çözülme ile ilgilidir.
- Bu yasalar toplumsal olaylar arasında var olan sebep – sonuç ilişkisini ifade eder.

Örnekler:

- Adaletli gelir dağılımı,
- Geçmiş kavimlerin olayları,
- Suçların cezalandırılması,
- Haklar ve özgürlükler,
- Göçler.
- "Onlar yeryüzünde dolaşıp da kendilerinden önce yaşamış toplumların âkıbetlerinin nasıl olduğuna ibretle bakmazlar mı?" (Fatır Suresi / 44. Ayet)

- "Ve Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. O da "Ey kavmim" dedi. 'Yalnız Allah'a kulluk edin. Sizin ondan başka gerçek ilahınız yok.' (A'raf Suresi / 85. Ayet)

Evrendeki Yasalar

1. Allah, evrendeki işleyişi birtakım yasalara bağlı kılmıştır. Bu yasalara “Adetullah” ya da “Sünnetullah” da denilmektedir. Fiziksel, Biyolojik ve Toplumsal yasalar olarak üç kısma ayrılan bu yasalara Kur’an-ı Kerim’de birçok ayette dikkat çekilmektedir.

Buna göre aşağıdaki ayetlerden hangisi bu yasalara örnek teşkil etmektedir?

A) “...Ama O, dilediğinin yoldan çıkmasına imkân verir, dilediğini de doğru yola iletir. Yapmakta olduklarınızdan dolayı kesinlikle sorgulanacaksınız.”

(Nahl Suresi/93. Ayet)

B) “Allah sizi önce topraktan sonra nutfeden yarattı. Sonra da sizi birbirinize eş kıldı. O’nun bilgisi olmadan hiçbir dişi ne gebe kalır ne doğurur...”

(Fatır Suresi/11. Ayet)

C) “Kim dine ve dünyaya yararlı bir iş yaparsa kendi iyiliği için yapmış olur; kim de kötülük işlerse kendi aleyhine işlemiş olur.”

(Fussilet Suresi/46. Ayet)

D) “Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik; artık o isterse şükreden olur, isterse nankör.”

(İnsan Suresi/3. Ayet)

2.

Fiziksel yasalar madde ve enerjinin oluşumu, yapısı, hareketleri değişimi ve maddeler arasındaki ilişkilerle ilgili yasalardır.

Buna göre;

- I. Gemilerin batmadan suyun üzerinde ilerlemesi,
- II. Ayıların kış uykusuna yatması,
- III. Yeryüzündeki suyun yüksek sıcaklıklarda buharlaşması,
- IV. Yukarıdan bırakılan bir cismin yere düşmesi,

örneklerinden hangisi ya da hangileri fiziksel yasalarla ilgili değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve IV

3. • Canlılar dünyasında geçerlidir.
• Bitkilerin fotosentez yapması, bu yasaya örnektir.
• Balıkların solungaçlarının olması bu yasaya örnektir.

Yukarıda verilen bilgiler aşağıdaki yasalardan hangisine aittir?

- A) Bitkisel Yasa B) Kimyasal Yasa
C) Biyolojik Yasa D) Fiziksel Yasa

4. **Evrenin yasaları ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?**

- A) Biyolojik yasaları bilmek insanın sağlıklı bir şekilde yaşamaya açısından önemlidir.
B) Evrenin yasaları insanları doğrudan ilgilendirmektedir.
C) Kur’an toplumların ömürlerinin kendi davranışlarına göre belirlenmesini toplumsal yasa olarak ifade eder.
D) Evrenin yasaları zamanla kendi kendine var olmuş kuralları ifade etmektedir.

5. Esmâ Öğretmen öğrencilerine evrenin yasaları ile ilgili bir oyun oynatmak istemiş ve oyundan şu şekilde bahsetmiştir:

“Çocuklar, size hangi yasadan bahsedersen o yasa ile ilgili örnekleri içeren kartları kaldıracaksınız. Anlaşıldı mı?”

Bunun üzerine Esmâ Öğretmen oyunu başlatmış ve sınıfa “Toplumsal Yasa” diye seslenmiştir.

Buna göre aşağıdaki öğrencilerden hangisi yanlış bir kart seçmiştir?

- A) Ömer
Develerin hörgüçlü bir yapıya sahip olması
- B) Mert
İşsizlik sebebiyle göç edilmesi
- C) Yusuf
Suçluların cezalandırılması
- D) Eren
İnsanların haklarına ve özgürlüklerine riayet edilmesi

6.

I

"Yeryüzünde gezip dolaşmazlar mı ki kendilerinden öncekilerin sonu nice olmuş görsünler! Kaldı ki onlar bunlardan daha güçlüydüler..." (Fâtır Suresi/44. Ayet)

II

"Bir toplum kendisindeki ni değiştirmedikçe Allah onlarda bulunanı değiştirmez..." (Ra'd Suresi/11. Ayet)

III

"Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler." (A'raf Suresi/ 34. Ayet)

IV

"O Rabbin ki seni yarattı, seni insan olarak şekillendirdi ve seni dengeledi." (İnfitar Suresi/ 7. Ayet)

Numaralandırılmış ayetlerden hangisi farklı bir evrensel yasaya işaret etmektedir?

- A) I B) II C) III D) IV

7.

Kutup ayılarının, soğuk Kuzey Kutbu'nda yaşayabilmeleri için vücutlarında birçok adaptasyon gelişmiştir. Bu adaptasyonlardan en ilginç; fokları ararken fark edilmeden dolaşmalarını sağlayan parlak beyaz renkleridir.

Yukarıda verilen örnek hangi evrensel yasa ile ilgilidir?

- A) Fiziksel B) Biyolojik
C) Toplumsal D) Kimyasal

8.

Feyza öğretmen, toplumsal yasalar ile ilgili bazı örnek bilgiler vermiştir.

- Gelir dağılımı adil olan toplumlarda yoksulluk azalır.
- Adaletin sağlıklı işlediği toplumlarda barış ve güven ortamı artar.
- Eğitim seviyesi yüksek olan toplumlarda suç oranı azalır.

Bu örnek bilgiler göz önünde bulundurulduğunda toplumsal yasalara uymanın;

- I. Toplumsal düzenin korunması,
- II. İnsanlar arasında birlik ve beraberliğin artması,
- III. Bireyin çevresiyle uyum içinde yaşaması,

durumlarının hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

9.

- I. "Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık." (Tin Suresi / 4. Ayet)
- II. "Her milletin belli bir eceli vardır. Onların eceli geldi mi ne bir an geri kalabilirler ne de öne geçebilirler." (A'râf Suresi/34. Ayet)
- III. "Rüzgârları da aşılayıcı olarak gönderip yukarıdan su indirerek sizi onunla suladık. Onu toplayıp depolayan da siz değilsiniz." (Hicr Suresi/22. Ayet)
- IV. "Yeryüzünde dolaşıp kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğuna bakmadılar mı? Oysa onlar kendilerinden daha da kuvvetli idiler. Göklerdeki ve yerdeki hiçbir şey, Allah'ı âciz bırakacak değildir. Şüphesiz O, hakkıyla bilendir, hakkıyla kudret sahibidir." (Fâtır Suresi /44. Ayet)
- V. "Yeryüzüne bakmazlar mı, orada her türden nice güzel ve yararlı bitkiler bitirdik." (Şuarâ Suresi/7. Ayet)
- VI. "O, öğüt almak isteyen ve çok şükredici olmayı dileyen kimseler için geceyi ve gündüzü birbiri ardınca getirendir." (Furkân Suresi/62. Ayet)

Numaralandırılmış ayetlerde örnekleri verilen yasalar aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak gruplandırılmıştır?

	Fiziksel Yasalar	Biyolojik Yasalar	Toplumsal Yasalar
A)	I-III	II-IV	V-VI
B)	I-V	II-VI	III-IV
C)	III-VI	I-V	II-IV
D)	III-II	I-IV	V-VI

Evrendeki Yasalar

10. Kübra Öğretmen tahtaya kaldırdığı dört öğrencisine fiziksel yasalar ile ilgili örnekler vermelerini istedi. Öğrencilerin verdiği cevaplar şöyledir:

Şule: Yağmurun yağması

Ahmet: Isınan suyun buharlaşması

Poyraz: Gece ve gündüzün birbirini takip etmesi

Berkay: Canlıların çift olarak yaratılması

Buna göre konuyla ilgili bu öğrencilerden hangisi yanlış örnek vermiştir?

- A) Şule
B) Ahmet
C) Poyraz
D) Berkay

11. "Veryüzüne bakmazlar mı, orada her türden nice güzel ve yararlı bitkiler bitirdik." (Şuarâ Suresi /7. Ayet)
"Yukarıdan su indirerek sizi onunla suladık. Onu toplayıp depolayan da siz değilsiniz." (Hicr Suresi/22. Ayet)
"Denizde dağlar gibi yüzen gemiler, O'nun varlığının delillerindendir." (Şûrâ Suresi/ 32. Ayet)
"O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahmân'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak (ve düzensizlik) görüyor musun?" (Mülk Suresi/3. Ayet)

Yukarıdaki hangi renkteki kutucuktaki ayet diğerlerinden farklı bir yasayla ilgilidir?

- A) Sarı
B) Pembe
C) Yeşil
D) Mavi

12. "O, çardaklı-çardaksız olarak bahçeleri, ürünleri, çeşit çeşit hurmalıkları ve ekinleri, zeytini ve narı (her biri) birbirine benzer ve (her biri) birbirinden farklı biçimde yaratandır. Bunlar meyve verince meyvelerinden yiyin. Hasat günü de hakkını (öşürünü) verin, fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez."

(En'âm Suresi /141. Ayet)

Yukarıdaki verilen ayet Allah'ın evrene koymuş olduğu hangi yasa ile ilgilidir?

- A) Fiziksel yasa
B) Toplumsal yasa
C) Biyolojik yasa
D) Kimyasal yasa

AÇIK UÇLU VE KISA CEVAPLI SORULAR

SORU - 1

Evrensel yasanın diğer isimleri nelerdir?

.....
.....
.....

SORU - 2

Fiziksel yasayı açıklayarak iki örnek veriniz.

.....
.....
.....

SORU - 3

Biyolojik yasayı açıklayarak iki örnek veriniz.

.....
.....
.....

SORU - 4

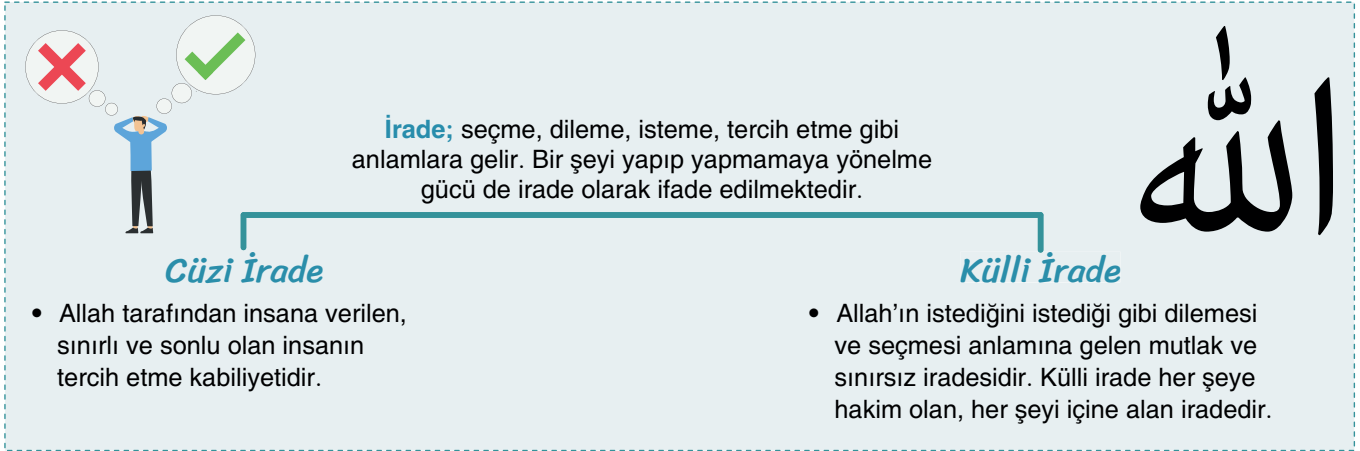
Toplumsal yasayı açıklayarak iki örnek veriniz.

.....
.....
.....

Kazanım: 8.1.2 İnsanın ilmi, iradesi, sorumluluğu ile kader arasında ilişki kurar.

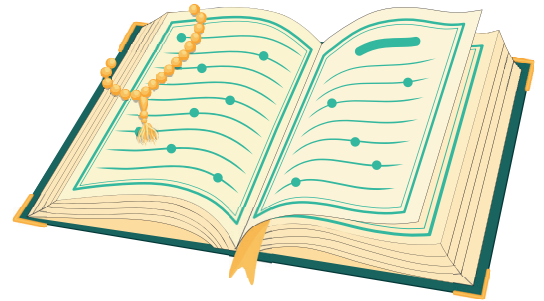
İnsanın İradesi ve Kader

Allah'ın (cc) insana akıl ve irade vermesi nedeniyle insan; düşünce, söz ve davranışlarında özgür ve sorumlu olan bir varlıktır. İnsan, kendisine verilen özgür irade ve akıl vasıtasıyla iyiyi kötüyü, doğruyla yanlış ayırt edebilme ve bunlar arasında tercihte bulunabilme yetisine sahiptir. Sonuç itibarıyla akıllı ile karar veren ve iradesiyle seçim yapan insan yapıp ettiklerinden sorumlu tutulur. İnsanların eylemleri zorunlu eylemler ve seçime dayalı eylemler şeklinde ikiye ayrılır. Bunu "Cüzi irade" ve "Külli irade" olarak da ifade etmek mümkündür.

Dinimize göre mükellef olmak için akıl ve özgür irade sahibi olmak gerekmektedir. Akıllı ve özgür iradesi bulunan her insan yaptıklarından sorumlu tutulur. Bundan dolayı her insan kendi söz ve fiillerine dikkat etmeli, sorumluluk bilinciyle tercihlerini yönetmelidir. Çaba sarfetmek, azim ve sabırla çalışmak ve araştırmak insanların iradeleriyle yapabileceği davranışlardır. Bu bakımdan insana düşen görev Allah'ın kendisine verdiği akıllı ve iradeyi kullanarak yaşadığı olumsuzlukları bu iki özellikle gidermeye çalışmaktır.

İnsanın özgürlüğü din seçiminde de geçerlidir. Nitekim Kur'an bu konuyu şu ayetle açıklar: "Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır..." (Bakara Suresi/56. Ayet) Tüm bunlar sonucunda bize düşen; söz ve davranışlarımızda sorumluluk bilinciyle hareket etmek, aklımızı ve irademizi doğru yönde kullanarak doğru tercihlerde bulunmaktır. Bu bakımdan "Kaderim böyleymiş", "Ben zaten kısmetsizim" tarzında söylemlerden kaçınıp sorumluluk almalı, özgür irademizle yaptıklarımızın hesabını vereceğimizi hatırimızdan çıkarmamalıyız.

İnsanın İradesi ve Kader

1. Sorumluluk; verilen karar sonrasında ortaya çıkan sonuçların kabul edilmesidir. Yani insan, iradesi ve seçiminin bir sonucu olarak sorumlu tutulmaktadır.

Yukarıda verilen bilgiye göre aşağıdakilerden hangisi insanın sorumlu olduğu bir durum değildir?

- A) Hasta olan bir insanın doktora gitmemesi
- B) Halit'in yeşil göz rengine sahip olması
- C) Verilen ödevlerin zamanında yapılması
- D) Kötü söz sahibinin uyarılması

2. Allah'ın (cc) külli iradesi, cüzi irade denilen insan iradesini de kuşatmıştır. Dolayısıyla insan, kendi iradesi ve seçimi dışında başına gelen durumlardan sorumlu değildir. İnsanın ilmi ve bilgisi görünen âlemdeki sebep sonuç ilişkileri kapsamındadır. Oysa Allah'ın ilmi hem görünen âlemi hem de görünmeyen (gayb) âlemi kuşatır.

Aşağıdakilerden hangisi tamamen külli iradenin alanı içinde yer alır?

- A) İyi ve kötü davranışta bulunmak.
- B) Güneş'in doğudan doğup batıdan batması.
- C) Aşırı hız sonucu kaza yapmak.
- D) Farklı meslekler hakkında bilgi edinmek.

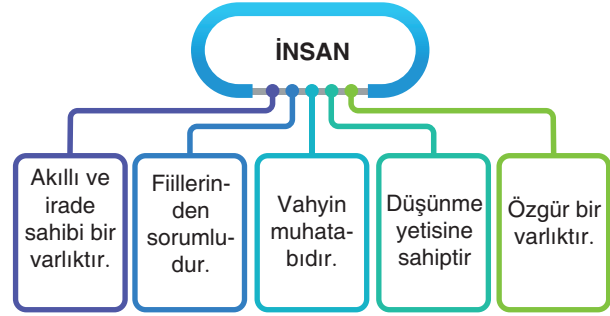
3. • "Kim doğru yolu seçerse kendi iyiliği için seçmiştir kim de saparsa kendi zararına sapmış olur..."
(İsra Suresi/ 15. Ayet)

- "Gerçek, Rabbinizden gelendir. Artık dileyen iman etsin dileyen inkâr etsin..."
(Kehf Suresi/ 29. Ayet)

Yukarıda verilen ayetlerde vurgulanan ana düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın yaratılan diğer varlıklardan üstün olduğu
- B) İnsanın daima helal kazanç için çabalaması gerektiği
- C) İnsanın tercihlerinde özgür bir varlık olduğu
- D) İnsanın yaptığı her şeyden hesaba çekileceği

4.

Şemada verilen bilgilerle anlamca örtüşen ayet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) "Dinde zorlama yoktur. Doğru eğriden açıkça ayrılmıştır. Artık kim sahte tanrıları reddeder de Allah'a inanırsa kopmayan sağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah her şeyi işitir ve bilir."

(Bakara Suresi/ 256. Ayet)

- B) "Yıldızlar da ağaçlar da secde ederler. Göğü O yükseltti, denge ve ölçüyü O koydu ki dengeden sapmayasınız..."

(Rahman Suresi/ 6-8. Ayetler)

- C) "Onlar, başlarına bir musibet geldiğinde, 'Doğrusu biz Allah'a aیتiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz' derler."

(Bakara Suresi/156. Ayet)

- D) "Çok bağışlayan, sevgisi geniş, arşın sahibi, şanı yüce ve dilediğini yapan yalnız O'dur."

(Buruc Suresi/14-16. Ayetler)

5. İnsan, aklını kullanarak doğru ile yanlış ayırt eder; iradeyle de tercihte bulunur. Kitap okumak, araştırmak, çalışmak, oruç tutmak, iyi veya kötü fiilde bulunmak kişinin özgür iradesi ile yaptığı işlerdendir. Bu sorumluluk alanına "cüzi irade" ismi verilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi cüzi irade kapsamındadır?

- A) Güneş'in doğudan doğup batıdan batması
- B) Kalbin dakikada yaklaşık 5,5 litre kan pompalaması
- C) Öğretmenlere karşı saygı duyulması
- D) Yenilen yemeklerin mide tarafından sindirilmesi

6.

Barış Manço ile ilgili verilen bilgiler irade kapsamında değerlendirildiğinde gruplandırma nasıl olmalıdır?

	Külli İrade	Cüzi İrade
A)	I-III-IV	II-V
B)	I-III-V	II-IV
C)	II-III-IV	I-V
D)	II-IV	I-III-V

7.

“Kişinin önünde ve arkasında Allah'ın (cc) emriyle onu kayıt ve koruma altına alan takipçiler vardır. Bir toplum kendisindekini değiştirmedikçe Allah onlarda bulunanı değiştirmez. Allah herhangi bir toplumun başına bir kötülük gelmesini diledi mi artık onun geri çevrilmesi mümkün değildir. Onların Allah'tan başka yardımcıları da bulunmaz.”

(Ra'd Suresi/ 11. Ayet)

Bu ayetten aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) İnsan dünyadaki davranışlarından hesaba çekilecektir.
- B) İnsan sorumlulukları olan bir varlıktır.
- C) Hiçbir şey Allah'ın iradesinin önüne geçememektedir.
- D) İnsanın iradesinin hiçbir hükmü yoktur.

8.

İrade; aklın düşünüp karar vermesi, yapılması veya yapılmaması eşit olan çeşitli davranışlardan birini beğenip tercih etmesidir.

Buna göre irade ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) İnsan akıl ve irade sahibi varlıktır.
- B) İnsan eylemlerinden sorumludur.
- C) İnsan doğru yolu sadece vahiyle bulabilir.
- D) İnsana düşünme yeteneği verilmiştir.

9.

“Kim doğru yolu bulmuşsa, ancak kendisi için bulmuştur; kim de sapıtmışsa kendi aleyhine sapıtmıştır. Hiçbir günahkâr, başka bir günahkârın günah yükünü yüklenmez. Biz, bir peygamber göndermedikçe azap edici değiliz.”

(İsrâ Suresi /15. Ayet)

Bu ayette aşağıdaki kavramlardan hangisine değnilmemiştir?

- A) Sorumluluk
- B) Özgürlük
- C) Cüzi İrade
- D) Fiziksel yasa

10.

İnsan iradesinin olması sebebiyle davranışlarından sorumludur ve buna cüzi irade denir. Buna göre insan cüzi iradesiyle ister Allah da külli irade ile kulun istediğini verir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi cüzi iradeye örnek olarak gösterilemez?

- A) Mesleğin belirlenmesi
- B) Kişinin oruç tutması
- C) Öğrencinin dersine çalışması
- D) Ölüm zamanının belirlenmesi

İnsanın İradesi ve Kader

11. Allah (cc) insana, iyiyi kötünden ayırt edebilmesi için akıl ve düşünme yeteneği vermiştir. Ayrıca kitaplar ve peygamberler göndererek doğru ile yanlış bildirmiş ancak onu seçimlerinde serbest bırakmıştır. Dolayısıyla insan herhangi bir işi yapıp yapmamaya kendi iradesiyle karar verir ve tercihleri sonucunda yaptığı davranışın sorumluluğu da kendisine aittir.

Metinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılmaz?

- A) İyi veya kötü davranmak insanın tercihine bırakılmıştır.
B) İnsan sınırsız bir özgürlüğe sahiptir.
C) İnsan ancak yaptıklarından sorumludur.
D) Peygamberler ve ilahi kitaplar insanların doğruyu yanlıştan ayırmasına yardımcı olur.

12. İnsan kaderi bahane ederek kendisini sorumluluktan kurtaramaz. Bir insan "(Allah (cc) böyle yazmış, alın yazım buymuş, Allah (cc) böyle takdir etmiş, ben ne yapayım?)" diyerek hem kötülük yapamaz hem de kötülük işledikten sonra da kendisini suçsuz gösteremez, kaderi mazeret olarak ileri süremez. Çünkü bu fiiller, insan böyle tercih ettiği için onun seçimine uygun olarak Allah (cc) tarafından yaratılmıştır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsan sorumluluklarını kadere yüklememelidir.
B) Allah insanı davranışlarında özgür bırakmıştır.
C) İnsan kader karşısında rüzgârın önünde sürüklenen yaprak gibidir.
D) İnsan kaderi bahane ederek kendisini sorumluluklardan kurtaramaz

AÇIK UÇLU VE KISA CEVAPLI SORULAR

SORU - 1

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliği nedir?

.....

.....

.....

SORU - 2

Külli irade nedir, iki örnek veriniz.

.....

.....

.....

SORU - 3

Cüzi irade nedir, iki örnek veriniz?

.....

.....

.....

SORU - 4

Sorumluluk nedir?

.....

.....

.....

Kazanım: 8.1.3 Kaza ve kader ile ilgili kavramları analiz eder.

Emek - Rızık

Allah'ın (cc) canlılar için yarattığı; yenilen, içilen, giyilen, maddi ve manevi bütün nimetler **rızık** olarak isimlendirilir. Bu bakımdan yiyip içtiklerimiz, öğrendiklerimiz, tenefüs ettiğimiz hava kısaca maddi ve manevi bütün ihtiyaçlarımız Allah tarafından bizlere bahşedilen rızıklardır. Allah her canlıyı rızıkla yaratır ancak kullarının da çalışıp kendileri için takdir edilmiş rızıkı helal yollardan kazanması beklenmektedir. Bu konuda peygamberimiz: “Kimse kendi elinin emeğinden daha hayırlı bir rızık yememiştir.” (Hadisi Şerif) buyurmuştur.

“İnsan ancak çabasının sonucunu elde eder. Ve çabasının karşılığı ileride mutlaka görülecektir. Sonra kendisine karşılığı tastamam verilecektir.” (Necm Suresi/39-41. Ayetler)

Dinimiz, miskin bir şekilde oturmayı, boş kalmayı, başkalarının sırtından geçinmeyi ve insanlara el açmayı uygun görmez. Çalışmadan “Nasıl Allah rızıkımı verir”, “Nasibimde varsa beni bulur” düşüncesinde olmak İslam inancına ters düşmektedir. Çalışıp çabalayarak, alın teri dökerek kazanç elde etmek ise hoş görülmüş ve sıkça bunun öneminden bahsedilmiştir. Nitekim Peygamberimiz: “Sizden birinizin sırtına bir bağ odun yüklenip satması, dilenmesinden daha hayırlıdır” (Hadisi Şerif) buyurmuştur.

er Rezzak:

Yarattıklarına bolca rızık veren anlamına gelen Allah'ın isimlerinden biridir.

Ömür - Ecel

Doğumdan ölüme kadar geçen süreye **ömür**, ömrün bittiği; hayatın sona erdiği zamana ise **ecel** denilmektedir. Her canlı için belirlenmiş bir ömür süresi vardır, hiçbir canlı ölümsüz değildir. Bu durum, canlılar için Allah'ın takdir ettiği bir kaderdir. “Her canlı ölümü tadacaktır. Sonunda bize döndürüleceksiniz.” (Ankebut Suresi/57. Ayeti) de bizlere bu konuda net bir şekilde bilgi vermektedir.

Evrendeki canlıların bir eceli olduğu gibi toplumların, devletlerin ve milletlerin de bir sonu eceli vardır. Aynı şekilde bu dünya hayatının da bir sonu, belirlenmiş bir süresi bulunmaktadır. Bu konuda Kur'an bizlere, “Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler” (Araf Suresi/ 34. Ayet) buyurmakta ve belirlenmiş olan bu süre geldiğinde bunun ertelenemeceğini bildirmektedir.

Kaderle İlgili Kavramlar

1. İnsanın doğumundan ölümüne kadar geçen süreye “Ömür”, takdir edilen ömrün sona erdiği ana da “Ecel” denir. Ecel aynı zamanda bitiş, son, belirli bir süre gibi anlamlar taşımaktadır.

Buna göre aşağıdaki ayetlerden hangisi ömür-ecel tanımına bir örnektir?

- A) “İnsan ancak çabasının sonucunu elde eder.”
(Necm Suresi/39. Ayet)
- B) “Allah, geceyi gündüze, gündüzü de geceye katıyor. O Güneş’i ve Ay’ı da buyruğu altına almıştır; her biri belirlenmiş bir süreye kadar kendi yolunu izler...”
(Fatır Suresi/ 13. Ayet)
- C) “Kitaba sınıksı sarılıp namazı dosdoğru kılanlar var ya, işte böyle iyiliğe çalışanların ecrini biz asla zayi etmeyiz.”
(Araf Suresi/170. Ayet)
- D) “Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik; artık o isterse şükreden olur, isterse nankör.”
(İnsan Suresi/ 3. Ayet)

2. • Hz. Adem (as), çiftçilik yapmıştır.
• Hz. Davud (as), demircilik yapmıştır.
• Hz. İdris (as), terzilik yapmıştır.
• Hz. Muhammed (sav), ticaret ile uğraşmıştır.

Peygamberler hem tebliğ ve davet çalışmalarını yürütmüşler hem de geçimlerini temin için bizzat çalışarak rızık helal yoldan kazanma konusunda insanlara örnek olmuşlardır.

Bu örneklerden de hareketle rızık ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Allah rızıkı çalışmadan vermez.
B) Peygamberler rızıklarını çalışarak elde etmişlerdir.
C) Emek vermeden de rızık elde edilebilir.
D) Rızıkı çalışarak helal yoldan kazanmak esastır.

3. Evrendeki canlıların bir eceli olduğu gibi toplumların, devletlerin, milletlerin de bir sonu eceli vardır.

Verilen bilgiyi destekleyen ayet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) “Nerede olursanız olun ölüm sizi yakalar; sarp ve sağlam kalelerde olsanız bile!”
(Nisa Suresi/78. Ayet)
- B) “Hiçbir kimse Allah’ın yazılıp bir süreye bağlanmış izni olmadan ölmez. Kim dünya nimetini isterse ondan kendisine veririz; kim ahiret nimetini isterse ona da ondan veririz ve şükredenleri ödüllendireceğiz.”
(Ali İmran Suresi/145. Ayet)
- C) “Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler.”
(Araf Suresi/34. Ayet)
- D) “Allah, eceli gelince hiç kimsenin ölümünü ertelemeyiz. Allah yapıp ettiklerinizden tamamen haberdardır.”
(Münafikun Suresi/11. Ayet)

4.

“Hiçbir kimse Allah’ın yazılıp bir süreye bağlanmış izni olmadan ölmez...” (Ali İmran suresi/145. Ayet)	
“Hiç kimse elinin emeğiyle kazandığından daha hayırlı bir rızık asla yememiştir...” (Hadisi Şerif)	
“Allah dilediği kimselere rızık bollaştırır da daraltır da...” (Ra’d Suresi/26. Ayet)	

Yukarıdaki tabloda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Ecel
B) Emek
C) Rızık
D) Sorumluluk

5. Emek, insanın bir amaca ulaşması, bir yarar elde etmesi için zihinsel ve bedensel olarak çaba sarf etmesidir.

Buna göre aşağıdaki ayet ve hadislerden hangisi emek ile ilgilidir?

- A) "...Eğer müminler iseniz ancak Allah'a güvenin."
(Maide Suresi/23. Ayet)
- B) "İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır."
(Necm Suresi/39. Ayet)
- C) "Her canlı ölümü tadacak ve sonunda dönüp huzuru muza geleceksiniz."
(Ankebut Suresi/57. Ayet)
- D) "Ey iman edenler! Tedbirinizi alın da savaşa ya ayrı bölükler halinde çıkın veya hep birlikte çıkın."
(Nisa Suresi/71. Ayet)

6. "İşte bunlar, dünyada ahirette de çabaları boşa giden kim-selerdir. Onların hiçbir yardımcısı da yoktur."

(Ali İmran Suresi/ 22. Ayet)

Verilen ayette bahsedilen kişiler aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Hileye başvurarak kazanç elde edenler
- B) Helal yoldan kazanç elde etmek için çaba sarf edenler
- C) Faiz yoluyla zengin olanlar
- D) Kumar vasıtasıyla kazanç elde etmek isteyenler

7. I. "Nerede olursanız olun, sağlam ve tahkim edilmiş ka-leler içinde bulunsanız bile ölüm size ulaşacaktır. On-lara bir iyilik gelirse, 'Bu, Allah'tandır' derler. Onlara bir kötülük gelirse, 'Bu, senin yüzündendir' derler. (Ey Muhammed!) De ki: 'Hepsi Allah'tandır.' Bu topluma ne oluyor ki, neredeyse hiçbir sözü anlamıyorlar!"

(Nisâ Suresi/78. Ayet)

- II. "İnsan için ancak çalıştığı vardır. Şüphesiz onun çalış-ması ileride görülecektir. Sonra çalışmasının karşılığı kendisine tastamam verilecektir."

(Necm Suresi/39-41. Ayetler)

Bu ayetler sırasıyla aşağıdaki kavramlardan hangileri-ne örnek olarak gösterilebilir?

- A) Ecel - Ömür
C) Ecel - Emek
- B) Ömür - Rızık
D) Ömür - İrade

8. "Her nefis ölümü tadacaktır. Sizi bir imtihan olarak hayır ile de şer ile de deniyoruz. Ancak bize döndürüleceksiniz."

(Enbiya Suresi/35. Ayet)

Bu ayetten hareketle;

- I. Dünya hayatının bir imtihan olduğu,
II. Her insanın bir gün öleceği,
III. Ecelin insanın elinde olduğu,

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
C) II ve III
- B) I ve III
D) I, II ve III

9. • "En çok bolluk getiren yağmur, alın teridir."
• "Emek olmadan yemek olmaz."

Yukarıda verilen sözler kaderle ilgili kavramlardan hangisine işaret etmektedir?

- A) Emek-rızık
B) Ömür-Ecel
C) Tevekkül
D) Başarı-Başarısızlık

10.

Geri döndüren gördün mü geçmişi
Boşa soldurdun o nazlı gençliği
Bir avuç toprak için yor kendini
Dünyada ölümden başkası yalan

Yukarıdaki şarkı sözlerinde hangi kavramın önemine vurgu yapılmaktadır?

- A) Rızık
C) Emek
- B) Ecel
D) İrade